

Winkelier in boeken

Vroeger werkte Jos Saes met veel plezier als plaatsaanwijzer in de Royalbioscoop op de Hamstraat. Hij liep voorop en wees het publiek de weg. Toen hij stage ging lopen bij de Roermondse bibliotheek vond zijn bazin, de welbekende juffrouw Breukers, dat het bioscoopwerk niet langer paste bij het serieuze werk in de 'bieb' en moest hij met tegenzin zijn job in de Royal opgeven.

Maar in zekere zin is hij het publiek toch blijven gidsen. Als directeur van de Roermondse bibliotheek stippelt hij beleid uit en brengt het publiek aldus in contact met cultuur, letterlijk in de meest brede zin van het woord. Momenteel leest Jos Saes het verzameld werk van de Russische schrijver en Nobelprijswinnaar Ivan Bunin. Een écht boek dus. Saes frons zijn wenkbrauwen en trekt een bedenkelijk gezicht als de opmars van de E-reader ter sprake komt, het apparaat waarmee je e-boeken kunt lezen die je hebt gedownload. Nee, hij ziet de E-reader absoluut niet als een bedreiging voor het boek. "Gelukkig beschouwen verreweg de meeste mensen het boek nog steeds als een vriend die je in huis haalt en die je koestert", zegt Saes. "Zo hoor ik tenminste in onze bibliotheek de mensen liefkozend over het boek praten. En zo zal het ook blijven. Een goede roman duw je niet in een e-reader, die hou je in je handen. Nee, het boek zal nooit verloren gaan".

Maar dat weerhoudt Jos Saes (57) er niet van om als een moderne ondernemer zijn bibliotheek in de markt te (blijven) zetten. Dat is hij ook aan zijn stand verplicht want anno 2010 moet een bibliotheek als een onderneming worden gerund. Saes heeft het dan ook graag en veelvuldig over backoffice en frontoffice, over fusietrajecten en dienstverleningsconcepten, over marketingplannen en tevreden klanten. En die tevreden klant en hoe hem te behouden, daar draait alles om. Want de tijd dat een gemeente jaar in jaar uit karrenvrachten subsidies omkieperde voor de deur van de bibliotheek terwijl je je geen zorgen hoefde te maken over het abonneebestand, dié tijd ligt al lang achter ons.

Jos Saes is al dertig jaar directeur van de Roermondse bibliotheek, tegenwoordig Bibliorura geheten. Inclusief die van Roermond bestiert hij acht bibliotheken in de regio en zwaait hij de scepter over 39 personeelsleden. Bibliorura bestaat bij

INTERVIEW

de gratie van de gemeenten Roermond en Roerdalen die jaarlijks 1,5 miljoen euro respectievelijk 500.000 euro subsidiëren. Die bedragen zijn contractueel gegarandeerd voor een periode van telkens vijf jaar. En daarnaast houden de leden met hun abonnementen de bibliotheek overeind. De acht vestigingen van Bibliorura hebben gezamenlijk 12.000 abonneementhouders. Vorig jaar kende het ledenaantal een lichte teruggang, nu zit er weer progressie in. Maar zoals een ondernemer eigenlijk nooit tevreden is, zo leunt ook Jos Saes niet behaaglijk achterover. “Het kan altijd beter”, zegt hij. Anderzijds meldt hij trots dat 46 procent van alle jeugdigen tussen de 0 en 14 jaar lid is. En dat is een doelgroep die mede de toekomst van de bibliotheek bepaalt dus er is Jos Saes alles aan gelegen om de jeugd aan zich te binden, vandaar dat Bibliorura fors inzet op beeld, geluid en communicatie. Anders gezegd: ook op multimediaal gebied staat de bibliotheek continu voor enorme uitdagingen. De website van Bibliorura werd in 2009 druk bezocht. Gasten bekeken online ruim 2,4 miljoen pagina’s. Ook met het aantal bezoekers schernt hij graag. Dat waren er vorig jaar 285.000. Meer dan de helft was jonger dan 14 jaar.

Directeur Saes kwalificeert het statige pand aan de Neerstraat als een ‘boekige bibliotheek’. Wat bedoelt hij hiermee? “Wij bieden een goed en degelijk assortiment en geen strak retailmodel dat alleen de gangbare titels presenteert. Voor een relatief kleine plaats als Roermond is het

moeilijk om cultuur goed zichtbaar te maken. Ik denk dat wij hier echter goed in slagen. Dit is de enige plek in de stad waar mensen zonder schroom naar binnen kunnen lopen om informatie te vergaren”, zegt hij.

Maar, zoals gezegd, rust roest. Stilstand is achteruitgang. De inrichting van het bibliotheeklandschap verandert voortdurend. En een directeur van een bibliotheek is eigenlijk een winkelier die zijn nering zo aantrekkelijk mogelijk wil maken om zoveel mogelijk volk over de vloer te krijgen. In lang vervlogen tijden schreef een directeur een beleidsplan voor pakweg dertig jaar en dat was het dan. Tegenwoordig houdt hij de vinger nadrukkelijker aan de pols om sneller in te spelen op de hartslag van de samenleving. Of, anders gezegd: het gevoel van de klant. Daarom vaart de bibliotheek nadrukkelijk mee in het spoor van ‘Roermond koopstad’. De openstelling op zondag getuigt hiervan, evenals de opening later dit jaar van het Historiehuis. In nauwe samenwerking met het Stedelijk Museum wordt in de bibliotheek een bezoekerscentrum over de geschiedenis van Roermond ingericht. En onlangs nam de Roermondse bibliotheek een nieuw uitleensysteem in gebruik. Dat werkt klantvriendelijker, sneller en efficiënter. Er is minder personeel achter de balie nodig. Die medewerkers kunnen elders in het gebouw worden ingezet én op zondag. Bevalt het nieuwe uitleensysteem? Ouderen ervaren het zeker als ingewikkeld? “Nee, integendeel. Zij

INTERVIEW

kunnen er juist goed mee uit de voeten. Weet je wie er wél moeite mee hebben? Werkende mannen, want zij zijn gewend om alles aangereikt te krijgen, ha ha!", lacht Saes.

foto Gerard Boersen

Hoewel het Bibliorura voor de wind gaat, ligt het bibliotheekwerk provinciebreed toch onder vuur. Begin dit jaar luidden bibliotheekdirecties, het Bibliotheekhuis Limburg en de Vereniging Limburgse Bibliotheken (VLB) de noodklok. Want op hun netvlies staan nu al de ingrijpende bezuinigingen waaraan de meeste Limburgse gemeenten niet zullen ontkomen. Miljoenen euro's moeten worden bespaard en de vrees is dat ook het mes wordt gezet in het bibliotheekwerk. En dit terwijl teruglopende bezoekersaantallen juist vragen om ingrijpende investeringen om te moderniseren. En schraalhans is al keukenmeester in de 'bieb'. Want Limburgse gemeenten geven nu gemiddeld 15 euro per inwoner subsidie en zijn hiermee de minst gulle van heel Nederland waar het gemiddelde rond de 25 euro schommelt. De vraag is: moet ook Bibliorura inleveren en zo ja, hoeveel?

Jos Saes: "Ik weet het niet. Sterker: de

gemeente Roermond weet het ook nog niet. Wethouder Moussaoui stelde onlangs in een brief aan organisaties en instellingen dat de broekriem moet worden aangetrokken maar de consequenties van de bezuinigingen door de rijksoverheid en de gevolgen die dit heeft voor de gemeenten zijn nog niet in kaart gebracht. We wachten op de prioriteitendiscussie. Ik hoop dat het voor ons meevalt". Toch heeft Saes iets positiefs te melden. Hij haalt zijn iPhone erbij en slaat aan het rekenen. "Roermond trekt gemiddeld 18,18 euro per inwoner uit voor de bibliotheek. En dat is exclusief huisvestingskosten dus wat dit betreft zit Roermond boven het Limburgs gemiddelde".

Na zijn middelbare schooltijd moest Jos Saes kiezen uit een studie Frans of een bibliotheekcarrière. Het werd de toenmalige bibliotheekacademie in Tilburg. Hij liep in Roermond stage onder de vleugels van de juffrouw Breukers en is er nooit meer vertrokken. Van het Stationsplein verhuisde de bibliotheek naar het Kloosterwandplein en vervolgens naar het Wilhelminaplein om te eindigen in de Neerstraat. Ambities om verder te kijken dan Roermond had Jos Saes niet want er was hier altijd genoeg te doen. "Ik heb telkens nieuwe impulsen mogen geven en de kans om de nieuwbouw aan de Neerstraat te realiseren wilde ik absoluut niet laten liggen". Het sluiten van filialen en het openen van nieuwe loopt als een rode draad door zijn loopbaan. Denk aan de opheffing van de bibliotheken in het Tegelariveld in 1999 en de latere

INTERVIEW

sluiting van de bieb in Herten. Sinds 2008 kwamen zes locaties in Roerdalen erbij, waaronder drie nieuwe.

Het sluiten van de jeugdbibliotheek op de Donderberg hakte er toentertijd stevig in, niet alleen bij de bevolking maar ook bij Jos Saes. “Die beslissing heeft ons tweeduizend jeugdleden gekost en zij zijn nooit meer teruggekomen”, aldus de directeur. Kijk je diep in zijn hart, zegt Saes, dan koestert hij nog steeds de ambitie om een servicepunt op de Donderberg van de grond te krijgen. “Dat moet er komen, speciaal voor de jeugd voor wie de afstand naar het centrum gewoon te groot is”.

Er zijn in Nederland anderhalf miljoen mensen die niet of nauwelijks kunnen lezen of schrijven. Wie wegzakt in een taalarme omgeving kan het voor de rest van zijn leven eigenlijk vergeten. “Daarom is het zaak om de focus op de jeugd te blijven houden”, zo vertaalt Saes het aanvalsplan dat de Limburgse bibliotheken hebben ingezet om het probleem van de laaggeletterdheid te tackelen. Bibliorura werkt al nauw samen met het basisonderwijs in Roermond maar Saes zou het als een kroon op zijn werk beschouwen als in de toekomst de bibliotheek op de Donderberg weer haar deuren opent.

(gepubliceerd in weekblad Typisch Roermond)